

การพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน Development of Thinking Skills in Early Childhood using Activity-Based Learning

สรุณธร แสงสุวรรณ^{1*}, ชไมมน ศรีสุรักษ์^{2**}, ศิริมาศ โกศลยพิพัฒน์^{3***}

Sarunthorn Sangsuwan^{1*}, Chamaimone Srisurak^{2**}, Sirimas Kosanpipat^{3***}

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

202 ถนนช้างเผือก ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50300 ประเทศไทย

¹Master of Education Program in Learning Management Science,

Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

202 Chang Phuak Rd., Mueang District, Chiang Mai Province, 50300, Thailand

^{2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

202 ถนนช้างเผือก ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50300 ประเทศไทย

^{2,3}Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

202 Chang Phuak Rd., Mueang District, Chiang Mai Province, 50300, Thailand

รับบทความ: 13 สิงหาคม 2567

ปรับปรุงบทความ: 6 ธันวาคม 2567

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 23 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 ผู้ชาย 19 คน ผู้หญิง 9 คน รวมทั้งหมด 28 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านหัวฝาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random

* ผู้เขียนหลัก

อีเมล: Sarunthorn.cake@gmail.com

** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่)

*** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม (อาจารย์ ดร. ประจักษ์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่)

Sampling) ผลการวิจัย พบว่า สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย (1) ผลการจัดกิจกรรมเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานที่มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 84.45/91.07 (2) ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย ระหว่างก่อนกับหลังการใช้กิจกรรมเป็นฐาน คะแนนหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ

ความสามารถด้านการคิด กิจกรรมเป็นฐาน เด็กปฐมวัย

Abstract

The objectives of this research were to study the effects of activity-based learning on thinking abilities of early childhood and to compare the thinking abilities of early childhood before and after learning by activity-based learning. The sample group consisted of 19 boys and 9 girls, totally 28 student of the third-year early childhood students, in the first semester of the 2023 academic year at Ban Huafai School, Chiang Mai Province, under the Office of Chiang Mai Primary Educational Service Area Officer 2, which obtained by using the cluster sampling method. The research results revealed that the efficiency value (E_1/E_2) of the effects of activity-based learning on thinking abilities was 84.45/91.07 and the scores of thinking abilities of early childhood after learning by activity-based learning were higher, which was statistically significant at the .05 level.

Keywords

Thinking Abilities, Activity-Based Learning, Early Childhood

บทนำ

ความสามารถด้านการคิดเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันเนื่องจากสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้ผู้คนต้องมีการปรับตัวและดำเนินชีวิตปรับตัวเข้ากับสังคมในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการมีความสามารถในการคิดจึงควรพัฒนามากที่สุดเพราะส่งผลต่อความสำเร็จของชีวิต มนุษย์จึงต้องมีการให้ความสำคัญกับความสามารถด้านการคิดมาใช้ในการจัดการศึกษาที่ควรส่งเสริมให้แก่เด็กปฐมวัยเป็นอันดับแรก เนื่องจากเด็กเป็นวัยแรกเริ่มที่ปลูกฝังได้ง่ายให้มีพัฒนาการทุกด้านรวมถึงด้านความสามารถด้านการคิดรวดเร็วที่สุด (ชิดกมล สังข์ทอง, 2565, 1) ประกอบกับการพัฒนาความสามารถด้านการคิดสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, 26-44) ระบุไว้ในมาตรฐานที่ 10 ตัวบ่งชี้ที่ 10.1 ให้พัฒนาความสามารถด้าน

การคิดตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 4 ด้าน ในความสามารถด้านการคิด ได้แก่ การจับคู่ การจำแนกแยกแยะ การเปรียบเทียบ และการเรียงลำดับโดยเป็นกิจกรรมแบบบูรณาการโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, 36)

ทั้งนี้การจัดกิจกรรมที่พัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย ได้มีนักการศึกษาปฐมวัยต่างเสนอแนะวิธีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย สามารถบูรณาการได้ทั้ง 6 กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมเกมการศึกษา การใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) เป็นการให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงและสะท้อนการคิดอย่างมีเหตุผลได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ เพ็ญนภา ตลับกลาง (2562, 197) ได้กล่าวว่า การสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน คือ การจัดกระบวนการสอนที่เน้นการทำกิจกรรมและลงมือปฏิบัติของผู้เรียนเป็นหลัก ในการพัฒนาการสอนที่เน้นการใช้ทักษะการคิด โดยการช่วยเหลือให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจกระบวนการคิดของตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้คิดหาเหตุผล สะท้อนแนวคิดของตนหรือแสดงผลประกอบการหาคำตอบได้อย่างสมเหตุสมผล และสอดคล้องกับทฤษฎีของเพียเจต์ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านการคิดของเด็กโดยทฤษฎีของเพียเจต์ตั้งอยู่บนรากฐานของทั้งองค์ประกอบที่เป็นพันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม อธิบายว่า การเรียนรู้ของเด็ก เป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งจะมีพัฒนาการไปตามวัยต่าง ๆ เป็นลำดับขั้นพัฒนาการ เป็นสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ควรที่จะเร่งเด็กให้ข้ามจากพัฒนาการจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง เพราะจะทำให้เกิดผลเสียแก่เด็ก แต่การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในช่วงที่เด็กกำลังจะพัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงกว่า สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งขณะเดียวกันในกลุ่มเป้าหมายที่ทำการวิจัย นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนที่มีสัญชาติไทยใหญ่ และค่อนข้างขาดการพัฒนาส่งเสริมความสามารถด้านการคิด ดังนั้น การพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมเป็นฐานจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนควรได้รับการพัฒนาส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างต่อเนื่องจึงใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพื่อให้เด็กสามารถนำความรู้และทักษะของความสามารถด้านการคิดทั้ง 4 ทักษะ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน

ทบทวนวรรณกรรม

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการคิด

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการคิด ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาและการคิดวิเคราะห์ ของเพียเจต์ (Piaget's Theory of Intelligence) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาและการคิดของเพียเจต์ (Piaget, 1972, 1-10 อ้างถึงใน พรณิ ช. เจนจิต, 2538) เชื่อว่า การพัฒนาการทางสติปัญญาของคนมีลักษณะเดียวกัน ในช่วงอายุเท่ากัน และแตกต่างกันในช่วงอายุต่างกัน อันเป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม เริ่มจากการสัมผัส การคิดอย่างเป็นรูปธรรม พัฒนาสู่ความคิดที่เป็นนามธรรม โดยบุคคลพยายามปรับตัวให้เกิดภาวะสมดุล ด้วยกระบวนการดูดซึมภาพและเหตุการณ์ต่าง ๆ เข้าไว้ในความคิดของตน และกระบวนการปรับความคิดเดิมให้สอดคล้องกับสิ่งใหม่

เพียเจต์จึงจัดกระบวนการทางสติปัญญาและความคิด ออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้

- 1) ขั้นใช้ประสาทสัมผัส เป็นระยะพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง อายุ 2 ปี โดยใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ เริ่มจากพัฒนาการรับรู้ สู่การใช้ของวิเศษต่าง ๆ ได้ เช่น การฝึก หยิบจับสิ่งของต่าง ๆ และการฝึกการไต่ขึ้นและการมอง
- 2) ขั้นควบคุมอวัยวะต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่อายุ 2 ปีจนถึง 7 ปี มีการพัฒนาสมองที่ใช้ควบคุมการพัฒนา ลักษณะนิสัยและการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ เช่น นิสัย การขับถ่าย การเล่น กีฬาที่เป็นการเล่นใช้ของวิเศษต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กันภายใต้การควบคุมของสมอง
- 3) ขั้นคิดอย่างเป็นรูปธรรม เริ่มตั้งแต่อายุ 7-11 ปี มีการพัฒนาสมองมากขึ้น สามารถเรียนรู้และจำแนกสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมได้ แต่ยังไม่สามารถจินตนาการกับเรื่องราวที่เป็นนามธรรมได้
- 4) ขั้นคิดอย่างเป็นนามธรรม เป็นระยะพัฒนาการช่วงสุดท้ายของเด็กช่วง อายุ 12-15 ปี ที่สามารถคิดอย่างเป็นเหตุผล และคิดในสิ่งที่ซับซ้อนเป็นนามธรรมได้มากขึ้น สามารถแก้ปัญหาได้อย่างดีจนพร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพได้

สรุปได้ว่า จากทฤษฎีดังกล่าวจะเห็นว่าความสามารถในการคิดนั้น การคิดเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมองเป็นการประมวลความรู้ตลอดจนความรู้สึกที่ สามารถถ่ายทอดผ่านทางการพูด การแสดงท่าทาง และที่สำคัญคือ การคิดของเด็กนั้นเกิดขึ้นตลอดเวลา เด็กเล็ก ๆ จะเริ่มต้นพัฒนาความสามารถในการเผยแพร่ความรู้สึกที่ได้รับจากการสื่บค้น สามารถอธิบายผลงาน การเผยแพร่ความรู้ของเด็กเล็ก ๆ จะต้องเป็นการแสดงออกด้วยการพูดหรือการแสดงออก ครูควรจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ความสามารถทางความคิดที่เด็กมีและแก้ปัญหา และกระตุ้นให้เด็ก คิดอ่านการวิเคราะห์เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสม กับวัย และท้าทายการคิดของเด็กและนำความรู้ที่นำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ความสำคัญของกิจกรรมเป็นฐาน

บุญเกื้อ คอรวาเวช (2553) ได้สรุปว่า กิจกรรมเป็นฐาน จะเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้ เพราะเด็กในวัยนี้ จะมีความสนใจกับสื่อและกิจกรรมที่หลากหลาย

จันทิภา ลิ้มปิเจริญ (2552) กล่าวว่า การสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักสังเกต และมีระเบียบวินัยในตนเองมากขึ้น เข้าใจผู้อื่น และมีการวางแผนในการทำงานล่วงหน้า จากจุดหมาย

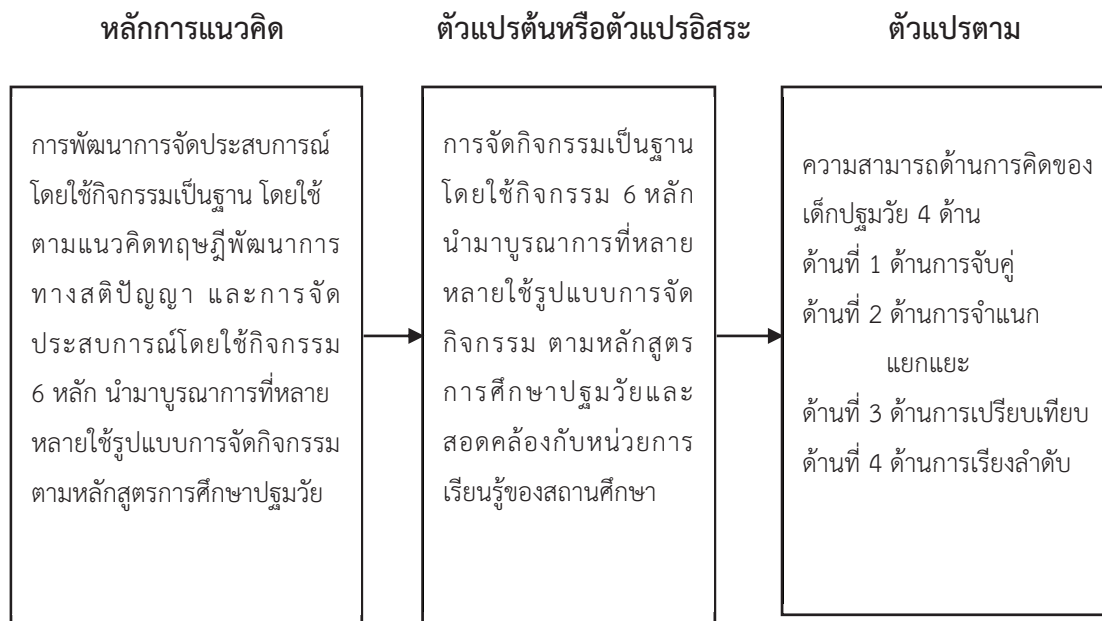
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) กล่าวว่า การสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เพราะจะทำให้ผู้เรียนทุกคน มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด ค้นพบและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตัวของนักเรียน ฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถปรับตัวร่วมกับผู้อื่นได้โดยครูเป็นผู้จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามค้นหาด้วยตนเอง เป็นการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนโดยให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาส เข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุดเพราะการเข้าร่วมและมีบทบาทในการเรียน ผู้เรียนมีความพร้อมมีความกระตือรือร้นและมีความสุขในการเรียน

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กิจกรรมเป็นฐาน เป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ตามพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กปฐมวัยสำหรับความสามารถด้านการคิดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การจับคู่ ด้านที่ 2 การจำแนกแยกแยะ ด้านที่ 3 การเปรียบเทียบ และด้านที่ 4 การเรียงลำดับ

ขั้นตอนการจัดประสบการณ์กิจกรรมเป็นฐาน

- 1) (ขั้นนำ) ครูให้โอกาสในการเรียนรู้ ชี้แนะแนวทาง
- 2) (ขั้นประสบการณ์) ครูให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนสำรวจและหาความรู้ประสบการณ์จากกิจกรรม
- 3) (ขั้นกิจกรรม) การลงมือปฏิบัติกิจกรรม มีส่วนร่วมในกิจกรรม
- 4) (ขั้นสรุปความรู้ทักษะ) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิด
- 5) (ขั้นประเมินผล) ประเมินตนเองและประเมินเพื่อน นำเสนอความรู้ทักษะ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การดำเนินการในการวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Pre Experimental Design) รูปแบบการวิจัยใช้การทดสอบก่อนและหลัง (One Group Pretest Posttest Design)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สันทราย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 จำนวน 7 โรงเรียน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 56 คน เป็นนักเรียนหญิง จำนวน 46 คน รวมทั้งหมด 102 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านหัวฝาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 เป็นนักเรียนชาย จำนวน 19 คน เป็นนักเรียนหญิง จำนวน 9 คน รวมทั้งหมด 28 คนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม 1 สุ่มโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสันทราย 2 จำนวน 7 โรงเรียน ทำการสุ่มโรงเรียน จากโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสันทราย 2 มาจำนวน 1

โรงเรียน ในการสุ่มแบบกลุ่ม โดยการจับสลาก โดยใช้ชื่อโรงเรียนเป็นการสุ่ม ซึ่งได้ โรงเรียนบ้านหัวฝาย เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีนักเรียนทั้งหมด 28 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองเป็นนวัตกรรมและ (2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาความสามารถด้านการคิด โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน จำนวน 6 สัปดาห์ 30 แผน เวลา 20 นาที รวม 10 ชั่วโมง

แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหัวฝาย โดยใช้เวลาทดลอง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน จำนวน 30 กิจกรรม ซึ่งมีขั้นตอนการทำกิจกรรม 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นกิจกรรม ขั้นสรุปและนำไปใช้ รวมทั้งหมด 20 นาที

แผนการจัดกิจกรรมโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในมาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ ที่ 10.1 มีความสามารถในการคิดรวบยอด ของเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี สภาพที่พึงประสงค์ 1) สามารถจับคู่เปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือนของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะ ที่สังเกตพบ 2 ลักษณะขึ้นไป 2) สามารถจำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ตั้งแต่ 2 ลักษณะขึ้นไปเป็นเกณฑ์ 3) สามารถเรียงลำดับสิ่งของและเหตุการณ์อย่างน้อย 5 ลำดับ 4) สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือนของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะ ที่สังเกตพบ 2 ลักษณะขึ้นไป ด้วยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยการบูรณาการกับกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมเกมการศึกษา โดยมีสื่อกิจกรรมที่หลากหลายในการส่งเสริมความสามารถด้านการคิดทั้ง 4 ด้าน ของผู้เรียนโดยจัดเป็นกิจกรรม สอดคล้องตามหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ หน่วยการคมนาคม หน่วยฤดูฝน หน่วยของเล่นของใช้ หน่วยชุมชนของเรา หน่วยสัตว์โลกน่ารัก และหน่วยรูปทรงเรขาคณิต

ผู้วิจัยได้แบ่งลำดับขั้นของการสร้างแผนการจัดกิจกรรมโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน

1) ศึกษาคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหัวฝาย ระดับปฐมวัย พุทธศักราช 2565 ได้ศึกษามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ แนวทางการจัดการศึกษาและการประเมินพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อนำมาเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย

2) ศึกษาเอกสาร งานวิจัย แนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับทางการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย โดยศึกษารอบ การเรียนรู้และแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการในระดับปฐมวัยศึกษาเอกสาร และวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนบ้านหัวฝาย พฤติกรรมและความสามารถ ด้านการคิดของปฐมวัย ได้แก่ 1. ด้านการจับคู่ 2. ด้านการจำแนกแยกแยะ 3. ด้านการเปรียบเทียบ และ 4. ด้านการเรียงลำดับ

3) นำเนื้อหาที่ได้ศึกษาจากเอกสารมาสังเคราะห์ ในการจัดกิจกรรมโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

4) ออกแบบแผนการจัดกิจกรรมโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย 6 หน่วยการเรียนรู้ ใช้จำนวน 30 แผนสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที ประกอบด้วย (1) เหมือนต่างแสนสนุก “การจับคู่” (2) จับกลุ่มเป็นเพื่อนกัน “การจำแนกแยกแยะ” (3) อันไหนคือคำตอบ “การเปรียบเทียบ” (4) เกิดก่อนเกิดหลัง “การเรียงลำดับ”

5) นำแผนแผนการจัดกิจกรรมโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดสำหรับเด็กปฐมวัยไปให้ที่ปรึกษาตรวจและปรับแก้ให้สมบูรณ์

6) นำนวัตกรรมที่เป็นการพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนบ้านหัวฝาย ที่สร้างขึ้นนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อตรวจทานความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

7) การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยค่าดัชนีความเชื่อมั่น (IOC) การพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนบ้านหัวฝาย ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้พิจารณาความสอดคล้อง ความถูกต้องของหลักการ โครงสร้างนวัตกรรมเนื้อหา และรูปแบบของกิจกรรม ผลการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.5 - 1 ผลการวิเคราะห์ IOC อยู่ในระดับ 1 แสดงว่านวัตกรรมมีความสอดคล้องเหมาะสมสำหรับการนำไปจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย และเมื่อหาค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ตามเกณฑ์ระดับ 80/80 แสดงว่านวัตกรรมที่นำไปจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ ไม่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัย จึงนำเครื่องมือที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา มาพิจารณาก่อนนำไปจัดพิมพ์เครื่องมือที่เป็นนวัตกรรม และก่อนนำไปทดลองใช้และเก็บข้อมูล

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความสามารถด้านการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 12 ข้อ โดยออกแบบการประเมินความสามารถด้านการคิด แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การจับคู่ การจำแนกแยกแยะ การเปรียบเทียบและการเรียงลำดับ

แบบประเมินความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน มีลักษณะเป็นแบบประเมินความสามารถด้านการคิดจากใช้กิจกรรมเป็นฐาน ซึ่งเป็นการประเมินแบบเลือกตอบ จำนวน 12 ข้อ โดยจะมีการแบ่งเป็น 2 ชุด ได้แก่ แบบประเมินก่อนเรียนและแบบประเมินหลังเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 หาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัยและนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นอนุบาล โรงเรียนบ้านหัวฝาย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 หน่วย เพื่อหาข้อบกพร่องด้านการสื่อความหมาย เวลาที่เหมาะสม ขั้นตอนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ในการนำไปใช้ต่อไป

2.2 เปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการใช้กิจกรรม เป็นฐาน

1) ชี้แจงกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการทำแบบประเมินด้านการคิด

2) ขั้นตอนการทดลองแผนการจัดกิจกรรมแต่ละแผน นำไปประเมินนักเรียนหลังจัดกิจกรรมของแต่ละแผนจัดประสบการณ์เสร็จสิ้น

2.3 ขึ้นรวบรวมข้อมูล ประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อจัดกิจกรรมตามแผน การจัดประสบการณ์เสร็จสิ้นของแต่ละแผนการจัดประสบการณ์แล้วนำผลการประเมินมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการพัฒนาการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนา ความสามารถด้านการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นงานวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Pre Experimental Design) รูปแบบการวิจัยใช้การประเมินก่อนและหลังทดลอง “One Group Pretest Posttest Design” ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการทดสอบหาประสิทธิภาพเครื่องมือที่เป็นนวัตกรรม ใช้สูตร E_1/E_2 และใช้เกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2) การเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t - test (Dependent Sample)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- 1.1) หาค่าความยากง่าย (P) ของแบบประเมินความสามารถด้านการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย
- 1.2) หาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบประเมินความสามารถด้านการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ตอน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการจัดกิจกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน จากผลการประเมินพบว่า ผลการพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (1) ด้านการจับคู่ ร้อยละ 81.19 (2) ด้านการจำแนกแยกแยะ ร้อยละ 86.19 (3) ด้านการเปรียบเทียบ ร้อยละ 71.55 (4) ด้านการเรียงลำดับ ร้อยละ 86.79 พบว่า มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 84.45/91.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพมาตรฐานที่กำหนด 80/80

ตารางที่ 1

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถด้านการคิดโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานของเด็กปฐมวัย

การประเมิน	n	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	$\bar{X}$	ร้อยละ
ระหว่างเรียน (E_1)	28	90	2128	76	84.45
หลังเรียน (E_2)		12	306	10.93	91.07

ผลการพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน 1) ด้านการจับคู่ ร้อยละ 81.19 2) ด้านการจำแนกแยกแยะ ร้อยละ 86.19 3) ด้านการเปรียบเทียบ ร้อยละ 71.55 4) ด้านการเรียงลำดับ ร้อยละ 86.79 พบว่า มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 84.45/91.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพมาตรฐานที่กำหนด 80/80

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน

ตารางที่ 2

ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน

คะแนนแบบประเมิน ความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัย	n	$\bar{x}$	S.D.	t	sig
ก่อนการจัดประสบการณ์	28	8.71	0.84	18.71	0.05*
หลังการจัดประสบการณ์	28	11.32	0.66		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผลความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลัง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ชั้นอนุบาล 3 ผู้ชาย 19 คน ผู้หญิง 9 คน รวมทั้งหมด 28 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านหัวฝาย ตำบลเมืองเส้น จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดประสบการณ์เท่ากับ 8.71 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 มีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดประสบการณ์เท่ากับ 11.32 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 และการเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน คะแนนหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 อภิปรายผลการพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

อภิปรายผลการพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 84.45/91.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพตามที่กำหนด 80/80 สามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (1) ด้านการจับคู่ ร้อยละ 81.19 (2) ด้านการจำแนกแยกแยะ ร้อยละ 86.19 (3) ด้านการเปรียบเทียบ ร้อยละ 71.55 (4) ด้านการเรียงลำดับ ร้อยละ 86.79 พบว่ามีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 84.45/91.07 ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย อย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับศึกษาคู่่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และดำเนินการสร้างแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย จำนวน 30 แผนที่ครอบคลุม 4 สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติ

รอบตัวเด็กและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ออกแบบตามหน่วยการเรียนรู้ได้ ดังนี้ (1) ชุมชนของเรา (2) ฤดูฝน (3) ของใช้ของเล่น (4) สัตว์โลกน่ารัก (5) รูปทรงธรรมชาติ (6) คมนาคม รวมเป็น 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน จำนวน 30 แผน นำแผนการจัดประสบการณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยมีความเหมาะสมสามารถนำไปจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยได้

การใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่พัฒนาความสามารถด้านการคิดใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจับคู่ ด้านการจำแนก แยกแยะ ด้านการเปรียบเทียบ และด้านการเรียงลำดับ ทั้งนี้สอดคล้องกับสหภาพ (Sarican & Akgunduz, 2018, 1) ได้อธิบายว่ากิจกรรมเป็นฐาน หมายถึง กิจกรรมการเล่นที่ช่วยพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก แต่เน้นทางสติปัญญา มีกฎกติกาง่าย ๆ เหมาะสำหรับเด็กปฐมวัยและความสนุกสนานจากการทำกิจกรรมมีกระบวนการที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนเด็กสามารถเล่นคนเดียวและเล่นเป็นกลุ่มได้ และสอดคล้องกับทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ของเพียเจต์ ที่เชื่อว่า การพัฒนาการทางสติปัญญาของคนมีลักษณะเดียวกันในช่วงอายุเท่ากันและแตกต่างกันในช่วงอายุต่างกัน อันเป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม เริ่มจากการสัมผัส การคิดอย่างเป็นรูปธรรม พัฒนาสู่ความคิดที่เป็นนามธรรมโดยบุคคลพยายามปรับตัวให้เกิดภาวะสมดุล ด้วยกระบวนการดูดซึมภาพและเหตุการณ์ต่าง ๆ เข้าไว้ในความคิดของตน และกระบวนการปรับความคิดเดิมให้สอดคล้องกับสิ่งใหม่ได้ ซึ่งจากการจัดกิจกรรมจะพบว่า เด็กปฐมวัยจะมีการคิดวิเคราะห์ได้ดีที่สุดในด้านการเรียงลำดับเนื่องจากการเรียงลำดับเป็นคำตอบที่ชัดเจน ไม่มีการใช้จินตนาการ จึงทำให้เด็กสามารถตอบได้แบบตรงตัว

ตอนที่ 2 อภิปรายผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน

อภิปรายผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยของความสามารถ ด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานระหว่างก่อนกับหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมเป็นฐาน หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ เนื่องจากกระบวนการจัดกิจกรรม เด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติจริง ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการจับคู่ ร้อยละ 81.19 (2) ด้านการจำแนกแยกแยะ ร้อยละ 86.19 (3) ด้านการเปรียบเทียบ ร้อยละ 71.55 (4) ด้านการเรียงลำดับ ร้อยละ 86.79 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ลงมือทำ (Learning by Doing) ของ John dewey โดยมุ่งเน้นให้เด็กผ่านการเรียนรู้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ผ่านการเล่น ผ่านกิจกรรม การเล่นเกมบทบาทสมมติและการปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม โดยผู้เรียนจะเกิดความรู้ขึ้นได้เมื่อได้ลงมือทำ (Sternberg, 2023) ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญได้มีการประเมินค่า IOC อยู่ที่ 0.88 ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์แผนทีออกแบบและขั้นตอนการสอน จึงเชื่อว่ากิจกรรมสามารถพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็ก

ปฐมวัยให้สูงขึ้นหลังจากการจัดประสบการณ์ได้จึงส่งผลให้การพัฒนาเด็กในด้านความสามารถด้านการคิดเป็นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 นอกจากนี้มีนักวิจัยที่ได้ศึกษาสอดคล้องกับการคิดและกิจกรรมเป็นฐานกิจกรรม ท่องรุ่ง (2560) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมมีพัฒนาการและความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่น ในตนเองสูงกว่าควบคุม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเด็กในกลุ่มทดลองที่มีอิสระในการเลือก ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์หรือเล่นตามมุมได้ตามความสนใจของเด็ก โดยครูไม่เข้าไปเกี่ยวข้องหรือควบคุมดูแล เด็กจึงมีอิสระในการใช้ความคิดในการสร้างผลงานด้วยตัวเองจากกิจกรรมเป็นฐานที่ครูออกแบบขึ้น จะเห็นได้ว่าการศึกษาวิจัยที่สอดคล้องกับการใช้กิจกรรมเป็นฐาน และการพัฒนาความสามารถด้านการคิดนั้นมีผลต่อการพัฒนาเด็กหลังเรียนสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าการจัดกิจกรรมผ่านการใช้กิจกรรมเป็นฐาน ส่งผลต่อความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยได้

สรุป

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมที่พัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัย มีวิธีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย สามารถบูรณาการได้ทั้ง 6 กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมเกมการศึกษา และวิธีที่ส่งผลกับความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยคือการใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) เป็นการให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงและสะท้อนการคิดอย่างมีเหตุผลได้ด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมที่พัฒนาความสามารถด้านการคิดใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจับคู่ ด้านการจำแนกแยกแยะ ด้านการเปรียบเทียบ และด้านการเรียงลำดับ ซึ่งจะทำให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้และใช้ทักษะการคิดมีผลการประเมินความสามารถหลังจัดกิจกรรมมากกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ส่งผลให้เด็กมีความสามารถด้านการคิดที่เหมาะสมกับวัย จึงนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) สำหรับครูหรือนักการศึกษา ที่ต้องการนำการพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานไปใช้ ก่อนนำไปใช้ควรศึกษาคู่่มือให้เข้าใจและนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ก่อนนำไปใช้ครูควรสร้างความคุ้นเคยกับเด็กและวางข้อตกลงร่วมกันก่อนที่จะลงมือปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้จัดประสบการณ์ได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ
- 3) หากผู้สนใจเป็นผู้ปกครอง หรือนักการศึกษา ควรมีการศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยและศึกษาคู่่มือที่กำหนด หรือในระดับชั้นอื่นสามารถปรับปรุงวิธีการใช้ให้เหมาะสมกับวัย เช่น เด็กระดับที่สูงขึ้นหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานไปใช้ในระดับประถมศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดที่มีความซับซ้อนมากขึ้นเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนสอนและนักเรียนมีทักษะด้านความสามารถด้านการคิดที่สูงขึ้น
- 2) ควรมีการศึกษากิจกรรมเป็นฐานที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านทักษะทางคณิตศาสตร์ ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านอารมณ์ เป็นต้น
- 3) ควรมีการศึกษาและพัฒนากิจกรรมอื่นเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดของเด็กปฐมวัยจากกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม เช่น กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กรรณิการ์ ทองรุ่ง. (2560). *การจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- จันทิภา ลิ้มปิเจริญ. (2552). *กระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอน*. ภูเก็ต: ภาควิชาจิตวิทยาและแนะแนววิทยาลัยครูภูเก็ต.
- จิตกมล สังข์ทอง. (2565). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาตามสภาพจริงเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผล และความสามารถในการสื่อสาร* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2553). *นวัตกรรมทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: RS Printing.
- พรณี ช เจนจิต. (2538). *สารานุกรมศึกษาศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญภา ตลับกลาง. (2562). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีสอนกิจกรรมเป็นฐาน* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*.
- Dewey, J. (1933). *How we Think*. New York: D.C. Health and Company.
- Sarican, G. & Akgunduz, D. (2018). The impact of integrated STEM education on academic achievement, reflective thinking skills towards problem solving and permanence in learning in science education. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 13(1), 94-107. <https://doi.org/10.18844/cjes.v13i1.3322>
- Sternberg, R. J. (2023). *Intelligence Applied: Understanding and Increasing Your Intellectual Skills*. Washington, D.C.: Harcourt Brace Jovanovich.